

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการมูลฝอยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในภาพรวมและในพื้นที่ศึกษา 4 พื้นที่ คือ (1) อาคารเรียนและสำนักงานคณะพยาบาลศาสตร์ (2) หอพักนักศึกษาชายและหญิงที่ 1-4 (3) อาคารที่พักบุคลากรครอบครัวและโสตอาคารที่ 6 และ 17 และ (4) ศูนย์อาหาร โรงช่าง รวมทั้งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดที่มีความเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ศึกษา จากนั้นนำแนวทางที่ได้ไปทดลองใช้และติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมเป็นระยะเวลา 2 เดือน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 สรุปผลการศึกษาในภาพรวมของมหาวิทยาลัยฯ

4.1.1 การจัดการมูลฝอยในมหาวิทยาลัยฯ

ในอดีต (ก่อนปี พ.ศ. 2539) มหาวิทยาลัยฯ เข้าถึงคอนเทนเนอร์ของเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวน 4 ถัง คิดเป็นเงิน 20,000 บาทต่อปี โดยเทศบาลฯ มาเก็บขนทุก 2 วัน เนื่องจากมหาวิทยาลัยฯ มีปริมาณมูลฝอยและประชากรเพิ่มขึ้น รูปแบบการเก็บขนข้างต้นจึงทำให้เกิดปัญหา มูลฝอยตกค้างและกลิ่นเหม็นรบกวนเป็นครั้งคราว

ปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยฯ ได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดการมูลฝอยขึ้น โดยจัดซื้อรถบรรทุก 6 ล้อ ชนิดเปิดข้างเทท้าย ขนาดความจุคันละ 6 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 2 คัน และจัดจ้างเอกชนเข้ามาดำเนินการเก็บขน และในปี พ.ศ. 2549 ได้ยกเลิกรถเก็บขน 1 คัน เนื่องจากมีอายุการใช้งานมาแล้วกว่า 15 ปี อีกทั้งมีปัญหาการซ่อมบำรุงเครื่องยนต์บ่อยครั้ง โดยจัดซื้อรถบรรทุก 6 ล้อ ระบบอัดท้ายไฮโดรลิกส์ ความจุ 10 ลูกบาศก์เมตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนมูลฝอย

ปัจจุบันวันธรรมดาและวันหยุดมีจำนวนเที่ยวการเก็บขนเฉลี่ย 2.5 และ 3.4 เที่ยวต่อวัน มีระยะเวลาและระยะทางการขนส่งเฉลี่ยจากจุดเก็บขนสุดท้ายถึงหลุมฝังกลบมูลฝอยของเทศบาลฯ 33 นาทีต่อเที่ยว และ 16 กิโลเมตรต่อเที่ยวต่อคัน สำหรับมูลฝอยประเภทกิ่งไม้และใบไม้มีการเก็บขนตลอดช่วงเวลาทำงาน (8.00-17.00 น.) แล้วนำไปเทกองบริเวณพื้นที่ว่างของมหาวิทยาลัยฯ เพื่อให้ย่อยสลายตามธรรมชาติ

การเก็บขนมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกรณีมหาวิทยาลัยฯ มีงานเฉพาะกิจ ทางกองอาคารสถานที่ได้ขอความร่วมมือจากผู้รับเหมาเก็บขนมูลฝอยของมหาวิทยาลัยฯ ให้เข้ามาดำเนินการในเวลาประมาณ 17.00–23.00 น.ของทุกวันที่มีการจัดงาน โดยจ่ายค่าตอบแทนพิเศษให้พนักงานของเอกชน 150 บาทต่อวัน

สำหรับงบประมาณการเก็บขนมูลฝอยปี พ.ศ. 2548 เกิดขึ้นทั้งหมด 792,200 บาท จำแนกเป็นค่าจ้างผู้รับเหมาเก็บขนมูลฝอย 607,700 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงรถเก็บขน 178,500 บาท และค่าซ่อมบำรุงรถเก็บขน 6,000 บาท

4.1.2 ปริมาณและลักษณะของมูลฝอยในมหาวิทยาลัยฯ

วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นโดยเฉลี่ย 4 ตันต่อวัน มีอัตราการก่อมูลฝอยเฉลี่ย 0.22 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ค่าความหนาแน่นเฉลี่ย 225 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าความชื้นเฉลี่ยร้อยละ 46.34 และมีองค์ประกอบของมูลฝอยอินทรีย์มากที่สุดร้อยละ 34.62 รองลงมาคือมูลฝอยรีไซเคิล มูลฝอยทั่วไป และมูลฝอยอันตราย ร้อยละ 33.24, 31.75 และ 0.39 ตามลำดับ

วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นโดยเฉลี่ย 2.9 ตันต่อวัน มีค่าความหนาแน่นเฉลี่ย 210 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าความชื้นเฉลี่ยร้อยละ 42.56 และมีองค์ประกอบของมูลฝอยอินทรีย์มากที่สุด ร้อยละ 41.82 รองลงมาคือมูลฝอยรีไซเคิล มูลฝอยทั่วไป และมูลฝอยอันตราย ร้อยละ 27.76, 26.95 และ 3.47 ตามลำดับ

สำหรับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกรณีมหาวิทยาลัยฯ มีงานเฉพาะกิจ คือ งานสัปดาห์วิชาการ พิธีพระราชทานปริญญาบัตร และลอยกระทง มีปริมาณเกิดขึ้นโดยเฉลี่ย $6,475 \pm 54$, $4,868 \pm 688$ และ $2,586 \pm 474$ กิโลกรัมต่อวัน

4.2 สรุปผลการศึกษาในพื้นที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีพื้นที่ศึกษา 4 พื้นที่ คือ (1) อาคารเรียนและสำนักงานคณะพยาบาลศาสตร์ (2) หอพักนักศึกษาชายและหญิงที่ 1-4 (3) อาคารที่พักบุคลากรครอบครัวและโสตอาคารที่ 6 และ 17 และ (4) ศูนย์อาหาร โรงซ้าง ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

4.2.1 การจัดการมูลฝอยในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาแต่ละพื้นที่มีลูกจ้างประจำ/แม่บ้านเอกชน เป็นผู้รวบรวมมูลฝอยจากถังภายในอาคารแล้วนำมาทิ้งยังจุดรวมมูลฝอยภายนอกอาคาร โดยมีจำนวนเที่ยวในการรวบรวมวันละ 1-2 เที่ยว ขณะรวบรวมมูลฝอยแม่บ้านจะสังเกตและหยิบส่วนที่ขายได้ออกก่อนมัดปากถุง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานของแม่บ้าน แต่ทางมหาวิทยาลัยฯ มิได้เข้าไปดำเนินการ

อย่างจริงจังเพราะเป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้วิธีหนึ่ง แต่หากประชากรในพื้นที่เป็น ผู้แยกมูลฝอยรีไซเคิลก่อนทิ้งสามารถจะลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้อีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับพื้นที่ศูนย์อาหาร โรงซ้าง ปัจจุบันผู้ที่รับผิดชอบดูแลด้านการจัดการมูลฝอย ในพื้นที่ได้มอบหมายให้แม่บ้านเอกชนรวบรวมเศษอาหารที่เหลือจากการประกอบและรับประทาน อาหารของผู้ประกอบการและผู้ที่มาใช้บริการขณะเก็บจาน ซึ่งมีปริมาณเกิดขึ้น โดยเฉลี่ย 163 ± 24 กิโลกรัมต่อวัน โดยมีเอกชนผู้เลี้ยงสุกรมารับซื้อในรูปแบบของการเหมาจ่ายให้กับมหาวิทยาลัยฯ เป็นรายปี

4.2.2 ปริมาณและลักษณะของมูลฝอยในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่อาคารเรียนและสำนักงานคณะพยาบาลศาสตร์ โดยเฉลี่ยมีปริมาณมูลฝอย เกิดขึ้นทั้งหมด 30 ± 8 กิโลกรัมต่อวัน และมีค่าความหนาแน่นเฉลี่ย 210 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าความชื้นเฉลี่ยร้อยละ 43.30 และมีองค์ประกอบของมูลฝอยอินทรีย์ มูลฝอยรีไซเคิล และมูลฝอย ทั่วไปร้อยละ 33.63, 30.54 และ 35.83 ตามลำดับ

พื้นที่หอพักนักศึกษาชายและหญิงหอที่ 1-4 พบว่ามีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้น โดย เฉลี่ยทั้งหมด 129 ± 10 กิโลกรัมต่อวัน และมีค่าความหนาแน่นเฉลี่ย 220 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าความชื้นเฉลี่ยร้อยละ 42.52 และมีองค์ประกอบของมูลฝอยอินทรีย์ มูลฝอยรีไซเคิล มูลฝอย อันตราย และมูลฝอยทั่วไปร้อยละ 32.56, 23.62, 0.15 และ 43.657 ตามลำดับ

พื้นที่อาคารที่พักบุคลากรครอบครัวและ โสคอาคารที่ 6 และ 17 โดยเฉลี่ยมีปริมาณ มูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 42 ± 7 กิโลกรัมต่อวัน มีค่าความหนาแน่นเฉลี่ย 230 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าความชื้นเฉลี่ยร้อยละ 45.34 และมีองค์ประกอบของมูลฝอยอินทรีย์ มูลฝอยรีไซเคิล มูลฝอย อันตราย และมูลฝอยทั่วไปร้อยละ 50.36, 17.83, 1.45 และ 30.36 ตามลำดับ

พื้นที่ศูนย์อาหาร โรงซ้าง พบว่ามีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นโดยเฉลี่ยทั้งหมด 180 ± 14 กิโลกรัมต่อวัน และมีค่าความหนาแน่นเฉลี่ย 250 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าความชื้นเฉลี่ย ร้อยละ 45.59 และมีองค์ประกอบของมูลฝอยอินทรีย์ มูลฝอยรีไซเคิล และมูลฝอยทั่วไปร้อยละ 51.25, 20.34 และ 28.41 ตามลำดับ

4.2.3 ผลการทดลองแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในพื้นที่ศึกษา

แนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดที่ทดลองใช้ในพื้นที่ศึกษาได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตอบแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่กองอาคารสถานที่ของ มหาวิทยาลัยฯ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการจัดการมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ศึกษา ซึ่งแนวทางที่ ใช้ คือการวางถังมูลฝอยรีไซเคิลคู่กับถังมูลฝอยทั่วไปตามจุดวางถังเดิมของทุกพื้นที่ในระยะเริ่ม ทดลองและมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชากรในพื้นที่แยกมูลฝอยก่อนทิ้ง

พื้นที่อาคารเรียนคณะพยาบาลศาสตร์ จากการทดลองแนวทางการลดปริมาณมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด พบว่าสามารถลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้ร้อยละ 2.90 โดยตลอดกิจกรรมนักศึกษาและบุคลากรในพื้นที่ทิ้งมูลฝอยประเภท พลาสติก และกระดาษในถังรีไซเคิลมีค่าใกล้เคียงกัน คือ 25.27 และ 23.13 กิโลกรัม รองลงมาคือ ขวดแก้วและอลูมิเนียม 10.23 และ 3.76 กิโลกรัม

พื้นที่หอพักนักศึกษาชายและหญิงหอที่ 1-4 พบว่าสามารถลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้ร้อยละ 12.05 โดยตลอดกิจกรรมนักศึกษาที่พักอาศัยในพื้นที่ทิ้งมูลฝอยประเภท พลาสติกในถัง รีไซเคิลมากที่สุด คือ 183 กิโลกรัม รองลงมา คือกระดาษ ขวดแก้ว และอลูมิเนียม 67.91, 56.98 และ 31.92 กิโลกรัม ตามลำดับ

พื้นที่อาคารที่พักบุคลากรครอบครัวและโสตอาคารที่ 6 และ 17 พบว่าสามารถลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้ร้อยละ 6.36 โดยตลอดกิจกรรมบุคลากรที่พักอาศัยในพื้นที่ทิ้งมูลฝอยประเภท พลาสติก และกระดาษในถังรีไซเคิลมีค่าใกล้เคียงกัน คือ 25.16 และ 24.75 กิโลกรัม รองลงมาคือ ขวดแก้วและอลูมิเนียม 18.54 และ 7.79 กิโลกรัม

พื้นที่ศูนย์อาหารโรงช่าง พบว่าสามารถลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้ร้อยละ 5.20 โดยตลอดกิจกรรมผู้พักอาศัยในพื้นที่ทิ้งมูลฝอยประเภท พลาสติกในถัง รีไซเคิลมากที่สุด คือ 153.60 กิโลกรัม รองลงมา คือขวดแก้ว อลูมิเนียมและกระดาษ 10.94, 8.94 และ 3.01 กิโลกรัม ตามลำดับ

สำหรับสัดส่วนของมูลฝอยรีไซเคิลในถังมูลฝอยทั่วไปที่จะนำไปกำจัด ก่อนและหลังทดลองแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ทุกพื้นที่ศึกษา อธิบายได้ว่าสัดส่วนของมูลฝอยรีไซเคิลหลังทดลองมีค่าน้อยกว่าก่อนทดลองแนวทางทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการทิ้งมูลฝอยถูกถัง และอัตราการแยกมูลฝอยรีไซเคิลก่อนทิ้งที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์

4.3 แนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดของมหาวิทยาลัยฯ

จากการศึกษาและทดลองแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในแต่ละพื้นที่ศึกษา พบว่าแนวทางที่เหมาะสมนั้นควรวางถังมูลฝอยรีไซเคิลคู่กับถังมูลฝอยทั่วไปตามจุดวางถังเดิมในทุกพื้นที่ของมหาวิทยาลัยฯ เพราะจากการนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้จริงในพื้นที่ศึกษา จะเห็นว่าสามารถลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดได้ ซึ่งลักษณะของถังที่วางควรมีขนาดความจุที่เพียงพอต่อการรองรับมูลฝอยรีไซเคิลที่เกิดขึ้น โดยขนาดความจุของถังมูลฝอยรีไซเคิลสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามปริมาณมูลฝอยที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต และการจัดวางถังมูลฝอยรีไซเคิล

ควรให้ครอบคลุมพื้นที่และมีจำนวนเหมาะสมกับประชากรผู้ก่อมลพิษ ซึ่งในระยะแรกของการนำแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดไปใช้ ควรทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ อาทิ แผ่นพับ การกระจายเสียง และส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังประชากรในพื้นที่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ดูแลด้านการจัดการมูลฝอยในพื้นที่ควรประสานงานและสนับสนุนให้แม่บ้านเป็นผู้สื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกมูลฝอยให้กับประชากรในพื้นที่ เนื่องจากเป็นผู้ที่รับผิดชอบเก็บรวบรวมมูลฝอยจากถังโดยตรงและเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ก่อมลพิษ พร้อมทั้งเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบดูแลถังมูลฝอยรีไซเคิล และกองอาคารสถานที่ควรมีมาตรการอื่นเข้ามาเสริมการประชาสัมพันธ์การแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง เช่น กรณีที่มหาวิทยาลัยฯ จะพิจารณาเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการบริการเก็บขนมูลฝอย ควรเรียกเก็บในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราปกติสำหรับพื้นที่ที่นำแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดไปใช้ การลด/ห้ามใช้ถุงพลาสติกและโฟมบรรจุอาหารในพื้นที่ศูนย์อาหารหรือสถานที่จำหน่ายอาหาร และการส่งเสริมให้พื้นที่อาคารเรียน สำนักงาน และหน่วยงานต่างๆ ใช้สินค้ารีไซเคิลหรือสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยกระบวนการเก็บรวบรวมมูลฝอยรีไซเคิลในแต่ละพื้นที่มี 2 แนวทาง คือ (1) การรวบรวมและนำมูลฝอยรีไซเคิลที่ถูกทิ้งลงถังมูลฝอยรีไซเคิลโดยหน่วยงานเจ้าของพื้นที่นำไปจำหน่ายแล้วตกลงเงิน ไขกับทางมหาวิทยาลัยฯ ว่าควรจัดสรรเงินที่ได้จากการขายมูลฝอยอย่างไร และ (2) การรวบรวมและนำมูลฝอยรีไซเคิลที่ถูกทิ้งลงถังมูลฝอยรีไซเคิลโดยหน่วยงานเจ้าของพื้นที่แล้วนำมูลฝอยรีไซเคิลไปไว้ยังจุดรวบรวมเพื่อให้พนักงานเก็บขนของเอกชน โดยกองอาคารสถานที่มาเก็บขนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แล้วนำไปคัดแยกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อจำหน่ายและจัดสรรผลตอบแทนกับทางมหาวิทยาลัยฯ

4.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในภาพรวมของมหาวิทยาลัยฯ

4.4.1 มหาวิทยาลัยฯ ควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากร และนักศึกษา มีความตระหนักและเกิดพฤติกรรมในการแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อเป็นการลดปริมาณมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

4.4.2 มหาวิทยาลัยฯ ควรมีการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำการแยกมูลฝอยรีไซเคิลให้ครอบคลุมวัสดุทุกประเภท เพื่อเป็นการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์หรือขายได้ให้มากที่สุด

4.4.3 มหาวิทยาลัยฯ ควรจัดให้มีกองรวบรวมมูลฝอยครอบคลุมทุกพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อทัศนียภาพที่ดีและถูกสุขลักษณะ พร้อมทั้งลดระยะเวลาในการเก็บขนมูลฝอย

4.5 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในพื้นที่ศึกษา

การทดลองแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในครั้งนี้ได้มีการประสานงานร่วมกันระหว่างกองอาคารสถานที่และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการจัดการมูลฝอยของพื้นที่ศึกษา รวมทั้งแม่บ้านเอกชนที่ทำหน้าที่รวบรวมมูลฝอย ในการวางแผนและหาแนวทางการแก้ปัญหาการทดลองร่วมกัน โดยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

4.5.1 หลังจากทดลองกิจกรรมวางถังแยกมูลฝอยรีไซเคิล พบว่าอัตราการทิ้งมูลฝอยถูกต้องและอัตราการแยกมูลฝอยรีไซเคิลก่อนทิ้งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมควรกำหนดให้มีความต่อเนื่องและเน้นการมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรม และในการติดตามประเมินผลกิจกรรมนั้นแม่บ้านถือว่าเป็นกลไกหลักในการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือ เพราะเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับผู้ก่อมูลฝอยโดยตรง และทางมหาวิทยาลัยฯ ควรจัดให้มีกลุ่มของนักศึกษาหรือชมรมด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปติดตามประเมินผลเป็นระยะเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

4.5.2 การนำแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดไปใช้ในพื้นที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยฯ นั้น ควรพิจารณาถึงขนาดความจุของถังมูลฝอยรีไซเคิลที่จะนำไปใช้ครั้งนี้ พื้นที่อาคารเรียน สำนักงาน หน่วยงานต่างๆ ควรเป็นถังพลาสติกมีฝาปิดขนาดความจุประมาณ 20 ลิตร กรณีที่มีการเก็บรวบรวมมูลฝอยทุกวัน และเลือกใช้ถังขนาดความจุประมาณ 60 ลิตร ในกรณีที่เก็บรวบรวมมูลฝอยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่วนหอพักนักศึกษาชายและหญิง และศูนย์อาหารหรือที่จำหน่ายอาหารถังมูลฝอยรีไซเคิลควรประยุกต์ใช้โครงเหล็กที่ทางกองอาคารสถานที่มีอยู่แล้วซึ่งมีขนาดความจุประมาณ 113 ลิตร โดยถังมูลฝอยรีไซเคิลที่นำไปวางนั้นควรวางคู่กับถังมูลฝอยทั่วไปในทุกพื้นที่ และสำหรับพื้นที่อาคารที่พักบุคลากรนั้นใช้ถังพลาสติกสีเหลืองมีฝาปิด ขนาดความจุ 240 ลิตร ซึ่งเป็นถังที่ทางกองอาคารสถานที่ได้จัดวางไว้ครอบคลุมทุกอาคารที่พักแล้ว

4.5.3 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของมูลฝอยในพื้นที่ศึกษา พบว่ามีสัดส่วนของมูลฝอยอินทรีย์ในปริมาณสูง กองอาคารสถานที่ควรส่งเสริมให้มีการแยกมูลฝอยอินทรีย์ก่อนทิ้งเพื่อนำมาทำปุ๋ยหมัก หรือนำหมักชีวภาพ โดยเข้าไปดำเนินการเก็บรวบรวมทุกวัน เนื่องจากมูลฝอยดังกล่าวหากเก็บค้างคืนไว้จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนได้ ซึ่งในขั้นตอนของการทำปุ๋ยหมักหรือนำหมักชีวภาพทางกองอาคารสถานที่อาจจะขอซื้อแนะนำหรือความร่วมมือจากคณะ/หน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญการ เช่น คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพที่ได้ไปใช้สำหรับเป็นวัสดุบำรุงดินและต้นไม้ภายในมหาวิทยาลัยฯ ต่อไป

4.5.4 เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่น่าแนวทางการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดไปทดลองใช้จริงเพียง 2 เดือน (มกราคมและกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549) ทำให้ไม่เห็นความต่อเนื่องของกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นควรมีการเก็บข้อมูลและติดตามประเมินผลกิจกรรมให้นานขึ้น

4.6 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเพื่อทดลองกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 พื้นที่ พบว่ามีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการลดการก่อมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในแต่ละพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยฯ เช่น หลักการ 5 R ซึ่งมีดังนี้

Refuse การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของบรรจุภัณฑ์ที่สร้างปัญหามูลฝอย

Refill การเลือกใช้นิตินค้าชนิดเติม

Return การเลือกใช้นิตินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้

Repair การซ่อมแซมเครื่องใช้ให้สามารถใช้ประโยชน์ใหม่ได้

Reuse การนำบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงข้อจำกัดหรือปัจจัยเอื้อในการแยกมูลฝอยก่อนทิ้งของประชากรภายในมหาวิทยาลัยฯ เช่น งบประมาณ พฤติกรรมการทิ้งมูลฝอย ความเหมาะสมในการถึงวางรองรับมูลฝอย และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงรูปแบบการประชาสัมพันธ์เรื่องการแยกมูลฝอย ก่อนถึงว่ารูปแบบไหนที่เข้าถึงและส่งผลให้ประชากรให้ความร่วมมือมากที่สุด

4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงต้นทุนและผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดภายในมหาวิทยาลัยฯ อย่างเป็นรูปธรรม